

Radomil Hradil

Hmota a vědomí

Vydejme se do oblasti, která je autorovi blízká, do říše hmyzu. Před několika lety se na internetu objevilo video natočené v Jižní Americe; kolonie mravenců na něm vyslídila vosí hnízdo visící na stropní desce terasy a rozhodla se ho „vyloupit“, tedy odnést si z něj veškerý plod, vosí vajíčka, larvy a kukly jako zdroj bílkovinné potravy pro svůj vlastní plod.

Pro mravence nepředstavuje problém pohybovat se zesponu po vodorovné ploše, tedy „hlavou dolů“, kdyby však nesli plod, neudrželi by se a i s ukořistěným plodem by spadli dolů. Bylo tedy nutné vyřešit otázku přepravy kořisti z vosího hnízda. Jak si s tím mravenci poradili? Bravurně! Ze svých vlastních těl vybudovaly tisíce mravenčích dělnic živý visutý most, po němž další tisíce dělnic vosí plod odnesly.

To znamená, že mravenčí kolonie musela vyhodnotit situaci, uvědomit si problém, zvolit řešení, vymyslet konstrukci visutého mostu, jeho délku, místa upevnění okrajů ke stěnám, způsob vzájemného zachycení dělnic, poté koordinovat tisíce dělnic při stavbě mostu (při realizaci záměru a plánu) a nakonec zkoordinovat odnos vosího plodu po mostu a rozpuštění mostu. To vše představuje ovšem obdivuhodný intelektuální výkon - výkon, k němuž je nutné vědomí. Kde sídlí toto vědomí? Zde je třeba říci, že v životě hmyzích států se s podobnými intelektuálními či inteligentními výkony setkáváme na každém kroku, přičemž je zřejmé, že tento intelekt či inteligence nesídlí v nervové soustavě

jedinců. Vědci se je proto pokoušejí vysvětlit umocňováním inteligence jedinců v kolonii na základě různých automatismů a zpětných vazeb, přičemž nakonec dospívají k absurdnímu závěru, že inteligentní chování kolonie vzniká *samo sebou*, jimi vymyšlenou *samoorganizací*.

Proč se snaží prokázat něco, co není možné? Protože vycházejí z předpojatého názoru, respektive doktríny, že vědomí je produktem či funkcí nervové hmoty a bez této hmoty nemůže existovat. Se zánikem hmoty musí podle nich zaniknout i vědomí. Navzdory tomu u mravenčí kolonie, ale i včelstva apod. jasně vidíme doklady toho, že vědomí či inteligence prostupuje celou kolonii, a existuje tak mimo nervovou hmotu jedinců.

Můžeme se s něčím podobným setkat u člověka? Do této kategorie patří takzvané mimo- tělesné zážitky (*out of body experience*), tedy situace, kdy člověk sám sebe prožívá mimo své tělo. Autor sám jednu takovou situaci prožil v roce 2008: v noci se probudil nad svým tělem, a musel pak vynaložit velké úsilí, aby se do tohoto těla opět dostal.² Možnost existence vědomí

mimo hmotu těla se tak pro něj stala nejen teoretickou vědomostí, ale i praktickou zkušeností, a sám sebe tak tím spíše vnímá jako vědomí či ducha, jenž obývá tělo; je si jasně vědom, že jeho tělo není on, nýbrž že on je ten, kdo nyní přebývá v tomto těle. Spánek pro něj tudíž neznamena „vypnutí“ vědomí, nýbrž přechodné opuštění těla.

Autor měl navíc to štěstí, že mohl v červnu roku 1994 navštívit ve Stuttgartu přednášku Georga Ritchieho, amerického psychiatra, který v roce 1943, jako dvacetiletý voják, upadl v důsledku zápalu plic do stavu klinické smrti, opustil své tělo, a aniž by si uvědomoval, co se stalo, bloudil po kasárnách a posléze se vydal přes Spojené státy domů, načež se vrátil do kasáren, vstoupil do svého těla a z klinické smrti se probral k životu. Při svém mimotělesném putování se dostal i do neznámých míst, která později navštívil a viděl, že vypadají tak, jak je tehdy vnímal. Jako vědomí či duch tedy existoval daleko od svého těla a jeho nervové, mozkové hmoty. Sám sebou tak dokázal, že představa vědomí jako produktu hmoty je mylná.³

To ovšem obrací pohled na vědomí jako takové, který je dnes všem lidem civilizovaného světa od dětství vštěpován jako bazální světonázor. A jelikož jde právě o zcela základní názor, náhled na svět, má nedozírné důsledky pro jakékoli smýšlení člověka o sobě i světě. *Je* nutno podotknout, že indoktrinovaná přírodní věda se přijetí pohledu na vztah mezi hmotou a vědomím, který by odrážel realitu, vehementně brání, takže pak prohlašuje, že se u těchto zážitků jedná o halucinace, a snaží se to dokázat skutečností, že je lze vyvolat uměle, působením elektrického proudu na mozkovou hmotu. Avšak možnost umělé indukce oddělení vědomí od hmoty (tedy mimotělesného prožitku) nijak nedokazuje prvotnost hmoty, a ani ji dokázat nemůže, protože skutečností je prvotnost vědomí. Duch vytváří hmotu, a nikoli naopak. A zánikem hmoty duch nezaniká, pouze mění svou formu.